

Rolnummer 4650
Arrest nr. 41/2010 van 29 april 2010

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en artikel 35 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, gesteld door de Politierechtbank te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en M. Bossuyt, en de rechters R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en T. Merckx-Van Goey, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter P. Martens, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van emeritus voorzitter P. Martens,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij vonnis van 5 februari 2009 in zake het openbaar ministerie tegen Michaël Henry en de cvba « L.T. Vincent », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 3 maart 2009, heeft de Politierechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, in zoverre de situatie van de taxidiensten kennelijk vergelijkbaar is met die van de diensten van voertuigen met chauffeur, de beginselen van niet-discriminatie en gelijkheid bedoeld in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het aan de gewesten niet dezelfde verplichting om een samenwerkingsakkoord inzake diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur oplegt als inzake taxidiensten ?

2. Schendt artikel 35 van de ordonnantie van 27 april 1995 artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, in zoverre het van de in boek 1 van het Strafwetboek bedoelde straffen afwijkt, zonder dat voorafgaandelijk het eensluidend advies van de Ministerraad werd ingewonnen ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- Michaël Henry, wonende te 1330 Rixensart, rue de Nivelles 24, en de cvba « L.T. Vincent », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1330 Rixensart, rue de l’Augette 77A;

- de Waalse Regering;

- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 1 december 2009 :

- zijn verschenen :

. Mr. M. Bassem *loco* Mr. F. Libert, advocaten bij de balie te Brussel, voor Michaël Henry en de cvba « L.T. Vincent »;

. Mr. M. Nihoul, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering;

. Mr. M. Pilcer, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers M. Melchior en T. Merckx-Van Goey verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 9 februari 2010 heeft het Hof de debatten heropend en de dag van de terechtzitting bepaald op 3 maart 2010, na :

- de eerste prejudiciële vraag als volgt te hebben geherformuleerd : « Is artikel 16 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 april 1995 ‘ betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur ‘ in overeenstemming, enerzijds, met het evenredigheidsbeginsel in de uitoefening van de bevoegdheden en, anderzijds, met artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen ? »;

- de partijen die de terechtzitting van 1 december 2009 hebben bijgewoond alsook, indien zij dit nuttig achtten, de andere gemeenschaps- en gewestregeringen en de voorzitters van de wetgevende vergaderingen te hebben uitgenodigd, uiterlijk op 25 februari 2010 ter griffie een memorie betreffende de geherformuleerde vraag neer te leggen, memorie waarvan zij uiterlijk op 1 maart 2010 een afschrift aan de andere partijen laten geworden.

Michaël Henry en de cvba « L.T. Vincent », de Waalse Regering, de Ministerraad en de Vlaamse Regering hebben aanvullende memories ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 3 maart 2010 :

- zijn verschenen :

. Mr. M. De Keukelaere *loco* Mr. F. Libert, advocaten bij de balie te Brussel, voor Michaël Henry en de cvba « L.T. Vincent »;

. Mr. M. Nihoul, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering;

. Mr. M. Pilcer, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

. Mr. S. Vernailen en Mr. K. Bulkmans, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers M. Melchior en T. Merckx-Van Goey verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

De Politierechtbank te Brussel moet uitspraak doen over de strafvordering die tegen Michaël Henry werd ingesteld om reden van verscheidene beweerde inbreuken op de ordonnantie van 27 april 1995 « betreffende de taxidiensten en diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur ». Michaël Henry wordt ervan beschuldigd zonder vergunning van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een dienst voor het verhuren van voertuigen met chauffeur te hebben uitgebaat en een voertuig ter beschikking te hebben gesteld van een bepaalde persoon zonder dat een kopie of het origineel van het schriftelijk huurcontract zich aan boord van de wagen bevond.

De cvba « L.T. Vincent », werkgever van Michaël Henry, wordt bij de zaak betrokken om zich burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijk te horen verklaren voor de geldboete en de kosten.

In die context acht de verwijzende rechter het noodzakelijk de voormelde prejudiciële vragen te stellen.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van Michaël Henry en van de cvba « L.T. Vincent »

A.1. De cvba L.T. « Vincent » is voornamelijk actief in de sector van het verhuren van voertuigen met chauffeur. Zij heeft haar maatschappelijke zetel in het Waalse Gewest gevestigd en beschikt over de nodige vergunningen om haar activiteiten in dat Gewest uit te oefenen. Sommige door de klanten van de vennootschap gevraagde trajecten hebben echter plaatsen als bestemming die op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gelegen zijn.

Op 26 juni 2007 werd Michaël Henry voor verscheidene dagen toegewezen aan een klant die hij heeft opgehaald op het grondgebied van de gemeente Rixensart om hem vervolgens af te zetten aan een Brussels hotel. Op 27 juni 2007 hebben ambtenaren van de Brusselse gewestadministratie een onverwachte controleactie uitgevoerd op de limousine die werd bestuurd door Michaël Henry, aan wie een inbreuk werd verweten op artikel 16 van de ordonnantie van 27 april 1995, dat bepaalt dat enkel de houders van een door de Brusselse Gewestregering afgegeven vergunning dienstleveringen mogen afleggen waarvan het vertrekpunt voor de gebruiker gelegen is op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Er dient evenwel te worden opgemerkt dat het vertrekpunt van de betwiste dienstverlening in het Waalse Gewest gelegen was, vermits de dienstleveringen op 26 juni 2007 werden aangevat. Aangezien hetzelfde voertuig gedurende verscheidene dagen ter beschikking was van de klant, maken de verschillende tussentijdse ophalingen immers deel uit van dezelfde dienstlevering.

A.2.1. Wat betreft de eerste prejudiciële vraag dient in herinnering te worden gebracht dat de taxidiensten werden geregionaliseerd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988. Parallel daarmee heeft artikel 92, § 2, c), dat tegelijkertijd werd ingevoegd in de bijzondere wet van 8 augustus 1980, de verplichting opgelegd om een samenwerkingsakkoord te sluiten teneinde de kwestie van de taxidiensten die zich over het grondgebied van meer dan één gewest uitstrekken, te regelen. Toen op 16 juli 1993 de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur op hun beurt werden geregionaliseerd, heeft de bijzondere wetgever de verplichting om een samenwerkingsakkoord te sluiten niet uitgebreid tot die diensten, wat overigens door het Hof werd bevestigd in zijn arrest nr. 56/96. Dat arrest beperkt zich echter tot de vaststelling dat artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet geen samenwerkingsakkoord oplegt voor de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, zonder zich uit te spreken over de grondwettigheid van die keuze. Er bestaat dus wel degelijk een verschil in behandeling tussen die beide categorieën van dienstleveringen.

A.2.2. Artikel 16 van de ordonnantie van 27 april 1995 definieert het vertrekpunt van elke dienstverlening als aanknopingscriterium. Dat criterium omvat dus kennelijk het geval van dienstleveringen die zich uitstrekken over het grondgebied van meerdere gewesten. Het is overigens met opzet dat de Brusselse ordonnantiegever dat type van situaties heeft willen reglementeren. De memorie van toelichting bij het ontwerp van ordonnantie bevestigt immers de wil van de Brusselse ordonnantiegever om de oneerlijke concurrentie die door de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die in andere gewesten zijn gelegen, zou worden teweeggebracht aan banden te leggen.

Overigens dient te worden opgemerkt dat de afdeling wetgeving van de Raad van State had geoordeeld dat, wat betreft de reglementering van de taxidiensten, artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zich ertegen verzet dat een gewestelijke overheid eenzijdig maatregelen neemt die specifiek tot doel of tot gevolg hebben kwesties te regelen in verband met de uitoefening op het grondgebied van een gewest van de activiteiten van taxidiensten die worden geëxploiteerd vanuit plaatsen die niet binnen het grondgebied van dat gewest zijn gelegen.

Indien de niet-toepassing van artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen op de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur discriminerend zou moeten worden geacht, zou bijgevolg de door de afdeling wetgeving van de Raad van State gevolgde redenering *mutatis mutandis* van toepassing zijn op artikel 16 van de ordonnantie van 27 april 1995, dat artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zou schenden en bijgevolg ongrondwettig zou zijn.

A.2.3. Het door artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 veroorzaakte verschil in behandeling tussen de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur is niet redelijkerwijze verantwoord.

A.2.4. Die beide categorieën zijn in de eerste plaats vergelijkbaar. De beide in het geding zijnde activiteiten zijn immers van soortgelijke aard, vermits ze beide betrekking hebben op het vervoer van personen met behulp van een voertuig tegen betaling. Het is overigens niet onbeduidend dat de bijzondere wetgever de regionalisering van die beide materies in één enkele bepaling heeft verankerd. De parlementaire voorbereiding bij de bijzondere wet van 19 juli 1993 preciseert overigens dat de regionalisering van de regelgeving betreffende de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur haar verantwoording vindt in de wil om tot een samenhangende gewestwetgeving te komen.

De analyse van de gewestwetgevingen bevestigt overigens dat het om soortgelijke situaties gaat, vermits elk van de drie Gewesten de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur in één enkele wetgeving reglementeert. Het is tevens vanwege de grote vergelijkbaarheid tussen die diensten dat de gewestwetgevers de taxidiensten trachten te beschermen tegen de concurrentie van de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur.

De enkele omstandigheid dat die laatstgenoemde een kleinere impact op de mobiliteit zouden hebben dan de taxidiensten is niet van aard om die conclusie te loochenen. Artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet beperkt zich immers ertoe zeer ruim de sector van het stads- en streekvervoer te beogen, zonder het belang van de impact van de dienst op de mobiliteit als criterium toe te voegen. Bovendien dient in herinnering te worden gebracht dat, precies vanwege de concurrentie die de sector van het verhuren van voertuigen met chauffeur op de taxidiensten doet wegen, de bijzondere wetgever de regelgeving betreffende die activiteitensector heeft geregionaliseerd. Die diensten worden immers meer en meer gebruikt door verschillende bedrijven en hotels. Alhoewel de sociale en economische gevolgen alsmede de gevolgen voor het leefmilieu van die activiteiten minder aanzienlijk zijn dan de gevolgen van de taxidiensten zijn ze daarom niet onbeduidend. Alle gewestwetgevers hebben het overigens noodzakelijk geacht ze te reglementeren.

A.2.5. Bovendien is, ofschoon de bescherming van de taxidiensten in principe een verschil in behandeling zou kunnen verantwoorden tussen deze diensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, zulks kennelijk niet de doelstelling van artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980

De invoering van een verplicht samenwerkingsakkoord voor de diensten voor gemeenschappelijk stads- en streekvervoer en de taxidiensten die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest kan veeleer worden begrepen vanuit de bekommernis om de vervoersector, die in wezen gewestgrensoverschrijdend is, te harmoniseren. Een dergelijke redenering kan dus eveneens gelden voor de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur. In de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 16 juli 1993 wordt overigens met geen woord gerept over de motieven voor dat verschil in behandeling.

A.2.6. Ten slotte wordt aangetoond dat een leemte in de wetgeving een door het Hof laakbare ongrondwettigheid kan vormen.

A.2.7. Rekening houdend met wat voorafgaat, schendt artikel 92*bis*, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Daaruit volgt tevens dat artikel 16, tweede lid, van de ordonnantie van 27 april 1995 daardoor ongrondwettig is, vermits dat artikel precies het geval van de dienstleveringen regelt die zich over het grondgebied van verscheidene gewesten uitstrekken zonder dat er ter zake een voorafgaand samenwerkingsakkoord bestaat.

A.3.1. Wat betreft de tweede prejudiciële vraag, staat de rechtspraak van het Hof in die zin vast dat een decreetgever geen andere straf van verbeurdverklaring in het leven kan roepen dan diegene die worden bedoeld in boek I van het Strafwetboek, zonder dat hij daartoe het eensluidend advies van de Ministerraad heeft verkregen.

Artikel 35, § 1, derde lid, van de ordonnantie van 27 april 1995 bepaalt dat de rechter in sommige gevallen de inbeslagneming beveelt van het voertuig of de voertuigen waarmee de inbreuk werd gepleegd. Zodoende reikt dat artikel kennelijk verder dan de toepassingsfeer van artikel 42, 1°, van het Strafwetboek, dat bepaalt dat de bijzondere verbeurdverklaring inzonderheid wordt toegepast op de zaken welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, wanneer zij eigendom van de veroordeelde zijn.

In die zin geïnterpreteerd dat het de inbeslagneming toestaat van de voertuigen waarmee de inbreuk werd gepleegd, ongeacht het feit of de dader al dan niet de eigenaar ervan is, wijkt dat artikel wel degelijk af van artikel 42 van het Strafwetboek.

A.3.2. Bovendien laat artikel 35, § 2, tweede lid, van de ordonnantie van 27 april 1995 de feitenrechter vrij om de dader van een misdrijf al dan niet te veroordelen tot de straf van verbeurdverklaring, terwijl artikel 43 van het Strafwetboek de uitspraak van een dergelijke straf oplegt voor de wanbedrijven en de misdaden. In die zin geïnterpreteerd, schijnt dat artikel dus eveneens af te wijken van boek I van het Strafwetboek.

A.3.3. De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft die bepalingen in zijn advies over het voorontwerp van ordonnantie overigens fel bekritiseerd.

Standpunt van de Ministerraad

A.4.1. Wat betreft de eerste prejudiciële vraag brengt de Ministerraad in herinnering dat het Hof in zijn arrest nr. 56/96 voor recht heeft gezegd dat artikel 92bis, § 2, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de gewesten niet verplicht om een samenwerkingsakkoord te sluiten omtrent de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die zich over het grondgebied van meer dan één gewest uitstrekken.

A.4.2. De taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur zijn immers niet vergelijkbaar. De taxi is inmiddels een vervoermiddel dat door iedereen wordt gebruikt, terwijl de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur ook nu nog worden beschouwd als exclusieve en luxueuze diensten die door een beperkt aantal personen worden gebruikt. De vraag voor die beide diensten is dus niet dezelfde.

Omdat de taxidiensten noodzakelijk zijn om tegemoet te komen aan de problemen inzake mobiliteit, worden zij beschouwd als een dienstverlening van openbaar nut. Zulks is niet het geval voor de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur.

De noodzaak van een samenwerkingsakkoord wat betreft de taxidiensten die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest drong zich precies op gezien het zeer aanzienlijke aantal personen die, in de drie gewesten van het land, gebruik maken van de taxidiensten en gezien het belang van die diensten inzake openbare mobiliteit. De ontstentenis van een samenwerkingsakkoord ter zake dreigde immers een reëel probleem van openbare mobiliteit te veroorzaken.

Voor de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die slechts een marginale weerslag hebben op de mobiliteit zijn de belangen in termen van mobiliteit duidelijk geenszins identiek.

De beide types van dienstverlening zijn dus kennelijk niet vergelijkbaar, wat overigens wordt bevestigd door het feit dat in 1988, toen die sector werd geregionaliseerd, in geen enkele regelgeving werd voorzien met betrekking tot de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, in tegenstelling tot de taxidiensten. Het had geen enkele zin om het sluiten van een samenwerkingsakkoord op te leggen in een niet-gereguleerde aangelegenheid. Ten slotte moet worden vastgesteld dat het verschil in behandeling miniem is, vermits niets de gewesten verhindert op dat vlak een samenwerkingsakkoord te sluiten, indien ze zulks nodig achten.

Voor het overige werd de uitbreiding van de gewestbevoegdheden tot de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur uitsluitend verantwoord door de noodzaak om de gewestwetgevers in staat te stellen die activiteitensector te reglementeren en een einde te maken aan het enorme nadeel dat die activiteiten de taxidiensten berokkenden. Die uitbreiding impliceerde dus geenszins dat het noodzakelijk was geworden om een samenwerkingsakkoord tussen de gewesten te sluiten.

A.4.3. In ondergeschikte orde is de Ministerraad van mening dat hoe dan ook zou moeten worden geoordeeld dat het om een leemte in de bijzondere wet gaat en dat het niet aan het Hof toekomt om het stilzwijgen van de wetgever hieromtrent te interpreteren.

A.5. Wat betreft de tweede prejudiciële vraag merkt de Ministerraad op dat artikel 35 van de ordonnantie een straf vaststelt waarin niet is voorzien in Boek I van het Strafwetboek, zoals de afdeling wetgeving van de Raad van State heeft onderstreept. De Ministerraad heeft echter ter zake geen enkel eensluidend advies gegeven. Artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werd dus geschonden.

Standpunt van de Waalse Regering

A.6.1. Wat betreft de eerste prejudiciële vraag preciseert de Waalse Regering dat artikel 92bis, § 2, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 enkel een samenwerkingsakkoord vereist voor het regelen van kwesties, niet in verband met de ritten, maar in verband met de taxidiensten die zich over het grondgebied van meer dan één gewest uitstrekken.

Daaruit volgt dat geen enkel samenwerkingsakkoord moet worden afgesloten wanneer een vergunning enkel vereist is voor de exploitanten die gevestigd zijn op het grondgebied van het gewest en dat het wettelijk kader niet verhindert dat de taxidiensten waarvan de bedrijfszetel gevestigd is buiten het betrokken gewest hun ritten kunnen voortzetten op het grondgebied van het gewest, zonder dat daartoe een vergunning vereist is. Daarentegen kan een gewestelijke overheid niet éenzijdig bepalingen aannemen die specifiek tot doel of tot gevolg hebben kwesties te regelen in verband met de uitoefening op het grondgebied van een gewest van de activiteiten van taxidiensten die worden uitgebaat vanuit plaatsen die buiten het grondgebied van dat gewest gelegen zijn.

De prejudiciële vraag heeft dus enkel belang indien kan worden aangetoond dat de ordonnantie van 27 april 1995 de uitoefening op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest regelt van activiteiten van diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die worden uitgebaat vanuit plaatsen buiten dat grondgebied. Er dient te worden vastgesteld dat zulks wel degelijk het geval is.

Zoals het Hof heeft vastgesteld in zijn arrest nr. 56/96, blijkt echter uit de tekst van artikel 16 van de ordonnantie en uit de parlementaire voorbereiding ervan dat een vergunning enkel vereist is voor de dienstleveringen waarvan het vertrekpunt voor de gebruiker gelegen is op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

A.6.2. Het te dezen aan de verwijzende rechter voorgelegde geval toont echter aan dat die bepaling verhindert dat de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, die worden verricht door een dienstverlener wiens bedrijfszetel buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gelegen is, hun ritten op het grondgebied van dat Gewest kunnen voortzetten, behalve wanneer ze daartoe een vergunning verkrijgen. Op dezelfde wijze verhindert die bepaling dat verplaatsingen voor een dienstlevering inzake het verhuren van voertuigen met chauffeur waarvan het vertrekpunt buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gelegen is, kunnen worden voortgezet op het grondgebied van dat Gewest, behoudens een vergunning daartoe.

In onderhavig geval zijn zowel de bedrijfszetel van de onderneming als het vertrekpunt van de dienstverlening in het Waalse Gewest gelegen. Er kan immers niet worden aangenomen dat het vertrekpunt van de dienstverlening tijdens de uitvoering van de overeenkomst naar het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zou zijn verschoven. Daarentegen moeten de verschillende tussentijdse ophalingen zo worden beschouwd dat ze deel uitmaken van dezelfde algehele dienstlevering.

A.6.3. Indien artikel 16 van de ordonnantie in die zin wordt geïnterpreteerd dat het niet van toepassing is op een dienstlevering van verhuur van voertuigen met chauffeur waarvan de dienstverlener is gevestigd buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of wanneer die dienstlevering is aangevat buiten dat Gewest, zou het te dezen niet kunnen worden toegepast en zou de prejudiciële vraag niet moeten worden beantwoord. Zulks lijkt echter niet de interpretatie van de verwijzende rechter te zijn.

Indien dat artikel daarentegen in die zin wordt geïnterpreteerd dat het van toepassing is op een dienstlevering van het verhuren van voertuigen met chauffeur, zelfs wanneer die dienst wordt uitgevoerd door een dienstverlener wiens bedrijfszetel gevestigd is buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of wanneer de

verhuring deel uitmaakt van een meer globaal contract dat op het grondgebied van een ander gewest werd aangevat, vertoont de prejudiciële vraag een zeker belang voor de oplossing van het geschil.

A.6.4. Het verschil in behandeling vervat in artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zou echter enkel kunnen worden bekritiseerd indien de taxidiensten en diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur vergelijkbaar zijn.

De noodzaak om een samenwerkingsakkoord op te leggen wat betreft de taxidiensten die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest werd verantwoord door de bekommernis om de diensten die de grenzen van een gewest overschrijden te harmoniseren. Men kan niet ontkennen dat de activiteit van het verhuren van voertuigen met chauffeur in wezen over de grens heen van het grondgebied van een gewest kan gebeuren. De ordonnantie van 27 april 1995 werd bovendien verantwoord om met name een einde te maken aan de oneerlijke concurrentie vanwege de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur ten aanzien van de taxidiensten. Hun situatie is dus voldoende vergelijkbaar.

A.6.5. Aan de hand van de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 16 juli 1993 – waarbij de gewestbevoegdheid werd uitgebreid tot de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur – kan geen objectief criterium worden geïdentificeerd waarop het verschil in behandeling zou berusten, noch een reden worden gevonden waarom artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet niet werd gewijzigd.

Er kan niet worden aangenomen dat dat verschil in behandeling wordt verantwoord vanwege het grotere aantal taxi's. Dat criterium blijkt overigens niet uit de memorie van toelichting bij de bijzondere wet van 6 januari 1988 die de vereiste heeft ingevoerd om een samenwerkingsakkoord te sluiten wat betreft de reglementering van de taxidiensten die zich over het grondgebied van meer dan één gewest uitstrekken.

A.6.6. Dat onverantwoorde verschil in behandeling schijnt veeleer voort te vloeien uit een vergetelheid van de bijzondere wetgever dan uit zijn kennelijke bedoeling om de samenwerkingsakkoorden tot de taxidiensten te beperken. Blijft echter het feit dat in beide gevallen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn geschonden.

Indien het om een kennelijke bedoeling van de bijzondere wetgever gaat, berust het verschil in behandeling op geen enkel objectief criterium en is het niet redelijkerwijze verantwoord. Indien het om een vergetelheid gaat, vindt het verschil in behandeling niettemin zijn rechtstreekse oorsprong in artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet. Wellicht heeft het Hof in zijn arrest nr. 56/96 geoordeeld dat de ontstentenis van een dergelijke vereiste aan een leemte in de bijzondere wetgeving toe te schrijven zou kunnen zijn. Daaruit kan echter niet worden afgeleid dat het aangevoerde verschil in behandeling zijn oorsprong vindt in een leemte die enkel de wetgever zou kunnen verhelpen.

In het voormelde arrest heeft het Hof zich in de eerste plaats immers niet definitief uitgesproken over het statuut van die leemte in de bijzondere wetgeving. Vervolgens is het wel degelijk de bijzondere wet zelf die de oorsprong van de discriminatie bevat.

De uitbreiding van artikel 92*bis*, § 2, c), drong zich immers redelijkerwijze op naar aanleiding van de uitbreiding van de gewestelijke bevoegdheden tot de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur. Dat blijkt des te meer zeker daar het motief waarom ter zake een gewestelijke bevoegdheid werd toegekend gebaseerd was op de wil om tot een gewestelijke wetgeving te komen die coherent is met het beleid dat inzake het verlenen van taxidiensten wordt gevoerd. De samenhang tussen die beide aangelegenheden diende noodzakelijkerwijze een samenwerkingsakkoord te impliceren zowel voor de ene als voor de andere aangelegenheid.

De bijzondere wetgever beschikt ongetwijfeld over een ruime beoordelingsmarge om aan de deelentiteiten en de federale overheid het afsluiten van een samenwerkingsakkoord op te leggen. Te dezen werd de beoordelingsmarge van de bijzondere wetgever niettemin beperkt door de aan hem opgelegde imperatieven van grondwettigheid.

Het Hof kan een wetsbepaling die een dergelijke leemte bevat, ongrondwettig verklaren, vermits de grondwettelijke beginselen en bepalingen de bijzondere wetgever niet toestaan een wetgeving aan te nemen die verschillend is van diegene aan de hand waarvan de kenbaar gemaakte leemte kan worden verholpen. Het Hof zou dus niet het beginsel van de scheiding der machten schenden door te beslissen dat de aangevoerde discriminatie haar oorsprong vindt in artikel 92*bis*, § 2, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

A.7.1. Wat betreft de tweede prejudiciële vraag merkt de Waalse Regering in de eerste plaats op dat, ofschoon in de straf van verbeurdverklaring bedoeld in artikel 35, § 1, derde lid, van de ordonnantie van 27 april 1995 reeds werd voorzien in het voorontwerp van ordonnantie dat aan de afdeling wetgeving van de Raad van State werd overgezonden, zulks niet het geval was voor de straf van verbeurdverklaring bedoeld in artikel 35, § 2, tweede lid, van dezelfde ordonnantie.

Volgens de rechtspraak van het Hof roept de wetgever die een nieuwe straf of strafbaarstelling invoert, vanuit materieel oogpunt, een nieuwe straf in het leven.

A.7.2. Wat betreft artikel 35, § 1, derde lid van de ordonnantie, ziet de Waalse Regering niet in waarom zou moeten worden afgeweken van het advies van de Raad van State, die van oordeel is dat dit artikel een straf in het leven roept waarin niet is voorzien in Boek I van het Strafwetboek. De bij die bepaling vastgestelde verbeurdverklaring kan immers niet worden beschouwd als een veiligheidsmaatregel, zodat de lering van het arrest nr. 15/90 erop moet worden toegepast.

Indien die bepaling zo zou moeten worden geïnterpreteerd dat ze de verbeurdverklaring oplegt van de voertuigen waarmee de inbreuk werd gepleegd, zelfs wanneer die niet aan de veroordeelde toebehoren, zou zij bijgevolg een andere verbeurdverklaring in het leven roepen dan diegene die wordt geregeld in Boek I van het Strafwetboek.

A.7.3. Artikel 35, § 2, tweede lid, van de ordonnantie roept daarentegen geen nieuwe straf in het leven, ook al heeft het tot gevolg dat de toepassing wordt geweerd van de regel vervat in artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, volgens welke de bijzondere verbeurdverklaring die van toepassing is op de zaken bedoeld in artikel 42, 1°, van het Strafwetboek steeds wordt uitgesproken in geval van wanbedrijf. Artikel 35, § 2, tweede lid, van de ordonnantie beperkt zich in werkelijkheid ertoe aan de rechter de keuze te laten om de in artikel 42 van het Strafwetboek bedoelde straf al dan niet toe te passen.

A.7.4. Daaruit volgt dat het eensluidend advies van de Ministerraad vereist was voor de straf van verbeurdverklaring bedoeld in artikel 35, § 1, derde lid, van de ordonnantie van 27 april 1995 maar niet voor diegene bedoeld in artikel 35, § 2, tweede lid, van diezelfde ordonnantie. Om een dergelijk advies werd echter niet gevraagd.

A.8. Bij beschikking van 9 februari 2010 heeft het Hof de in die zaak door de verwijzende rechter gestelde eerste vraag geherformuleerd teneinde te bepalen of artikel 16 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur in overeenstemming was met, enerzijds, het evenredigheidsbeginsel bij de bevoegdheidsuitoefening en, anderzijds, het beginsel van de economische en monetaire unie vervat in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Michaël Henry en de cvba «L.T. Vincent», vervolgte partijen voor de verwijzende rechter, de Ministerraad, de Waalse Regering en de Vlaamse Regering hebben aanvullende memories ingediend.

A.9. De Ministerraad neemt akte ervan dat de prejudiciële vraag, zoals zij is geherformuleerd, geen enkele federale norm meer in het geding brengt. Hij wenst overigens dat de gewesten hun bevoegdheden uitoefenen met inachtneming van het vrije verkeer van personen, goederen en kapitaal en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van de economische en monetaire unie.

A.10. Volgens de voor de verwijzende rechter vervolgte partijen heeft het Hof, met zijn arrest nr. 56/96, de in het geding zijnde bepaling niet geldig verklaard in het licht van het evenredigheidsbeginsel bij de bevoegdheidsuitoefening. In tegenstelling tot de twee andere gewesten voorziet het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ter zake echter als enige niet in een delegatie aan de regering om de door een ander gewest verleende vergunning te erkennen. Nochtans is het door de ordonnantiegever nagestreefde doel - namelijk het bestrijden van een vorm van oneerlijke concurrentie - een bekommernis die door alle gewesten wordt gedeeld.

Bovendien belemmert de in het geding zijnde bepaling, in zoverre zij de voor de verwijzende rechter vervolgte partijen verhindert hun overeenkomsten ten volle na te komen, het vrije verkeer van personen, goederen en diensten, zonder enige geldige verantwoording.

A.11.1. De Waalse Regering onderstreept dat wat betreft, in de eerste plaats, de naleving van het evenredigheidsbeginsel bij de bevoegdheidsuitoefening betreft, de door de verwijzende rechter van de in het

geding zijnde bepaling gemaakte interpretatie, tot gevolg heeft dat die bepaling aangelegenheden regelt met betrekking tot de uitoefening, op het grondgebied van een gewest, van de activiteiten van diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, die worden geëxploiteerd vanuit plaatsen die niet op het grondgebied van dat gewest zijn gelegen.

Hoewel het evenredigheidsbeginsel zich niet ertegen verzet dat een collectiviteit een vergunning eist, is het evenwel toch zo dat een wetgever dat beginsel schendt door op eenzijdige wijze een van zijn bevoegdheden uit te oefenen, terwijl de in het geding zijnde bevoegdheden dermate met elkaar zijn verweven dat de uitoefening ervan een vorm van samenwerking vereist.

Het lijkt geen enkele twijfel dat, te dezen, de bevoegdheden noodzakelijkerwijs met elkaar zijn verweven. Voor het overige heeft de bijzondere wetgever het sluiten van een samenwerkingsakkoord opgelegd voor de aanverwante aangelegenheid van de taxidiensten die zich over het grondgebied van meer dan één gewest uitstrekken.

De ontstentenis van samenwerking in een dergelijke materie houdt dus een schending in van het aan elke bevoegdheidsuitoefening eigen evenredigheidsbeginsel.

A.11.2. Ten aanzien, vervolgens, van het beginsel van de economische en monetaire unie, dient te worden vastgesteld dat het Hof, in het arrest nr. 56/96, zich heeft uitgesproken over de naleving van dat beginsel door de in het geding zijnde bepaling in een interpretatie van die bepaling die niet die van de verwijzende rechter is.

Het optreden van de ordonnantiegever is overigens verantwoord geweest, enerzijds, door de noodzaak om de oneerlijke concurrentie te bestrijden vanwege de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur ten opzichte van de taxi's, waarbij de eerstgenoemde destijds aan geen enkele bijzondere verplichting waren onderworpen en, anderzijds, door de zorg om te voorkomen dat de exploitanten die niet voldoen aan de voorwaarden om die dienst te exploiteren, zich in gemeenten in de nabijheid van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vestigen om er die dienst te exploiteren, rekening houdend met het feit dat destijds die activiteit in de twee andere gewesten niet gereguleerd was.

Er moet worden vastgesteld dat dat risico vandaag niet langer bestaat, vermits zowel het Waalse Gewest als het Vlaamse Gewest ter zake een reglementering hebben aangenomen en de voorwaarden voor het verkrijgen van een vergunning vergelijkbaar zijn op het grondgebied van de drie gewesten.

Zelfs in de veronderstelling dat het doel van de in het geding zijnde bepaling geldig blijft, dient nog te worden vastgesteld dat de in het geding zijnde maatregel niet evenredig is met de verwezenlijking van dat doel.

A.12. De Vlaamse Regering onderstreept in de eerste plaats dat het arrest nr. 56/96 moet worden gelezen rekening houdend met de ontstentenis, op het ogenblik dat het is geweest, van enige evenwaardige reglementering op Waals of Vlaams niveau. Thans is dat echter niet meer het geval. Het Vlaamse Gewest heeft immers een minder protectionistische reglementering aangenomen, vermits het aangewende criterium van aanknopng - de exploitatiezetel - ruimer kan worden geïnterpreteerd dan het criterium afgeleid uit de vertrekplaats van de dienstverlening.

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag, zoals geherformuleerd door het Hof, merkt de Vlaamse Regering op dat de in het geding zijnde bepaling, in de interpretatie van de verwijzende rechter, impliceert dat verschillende vergunningen noodzakelijk zijn om een overeenkomst voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die verschillende dienstverleningen omvat, te kunnen voortzetten. Die uitoefening door de Brusselse wetgever van zijn eigen bevoegdheden is kennelijk onevenredig.

De door de verwijzende rechter gevolgde interpretatie houdt ook een schending in van het beginsel van de economische en monetaire unie, en meer bepaald van de vrije dienstverrichting.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag is de Vlaamse Regering van mening dat artikel 35 van de in het geding zijnde ordonnantie, in zoverre het voorziet in een straf die niet wordt beoogd in boek I van het Strafwetboek, voor eensluidend advies aan de Ministerraad had moeten zijn voorgelegd, hetgeen niet is gebeurd. Zij verwijst in dat opzicht naar een advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State van 24 februari 2009.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepalingen

B.1. Het Hof wordt door de Politierechtbank te Brussel ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 92bis, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (eerste prejudiciële vraag) en over de overeenstemming van artikel 35 van de ordonnantie van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur met artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (tweede prejudiciële vraag).

Wat betreft de eerste prejudiciële vraag

B.2. Met zijn eerste prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 92bis, § 2, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het aan de gewesten niet de verplichting oplegt om een samenwerkingsakkoord te sluiten voor de regeling van de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest, terwijl dat artikel vereist dat een dergelijk samenwerkingsakkoord wordt gesloten voor de regeling van de taxidiensten die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest.

B.3.1. Uit de verwijzingsbeslissing blijkt evenwel dat de verwijzende rechter die vraag heeft gesteld teneinde te bepalen of op het voor hem hangende geschil artikel 16 van de voormelde ordonnantie van 27 april 1995 diende te worden toegepast.

B.3.2. Dat artikel bepaalt :

« Niemand mag, zonder vergunning van de Regering, een dienst voor het verhuren van voertuigen met chauffeur op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest exploiteren door middel van één of meer voertuigen.

Enkel de exploitanten die houder zijn van een door de Regering afgegeven vergunning mogen dienstleveringen afleggen waarvan het vertrekpunt voor de gebruiker gelegen is op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De vergunning voor het exploiteren omvat geen toelating voor het stationeren op bepaalde plaatsen op de openbare weg ».

In de interpretatie van de verwijzende rechter is die bepaling van toepassing op elke dienstverlening door een vennootschap waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd op het grondgebied van een ander gewest wanneer de klant van die vennootschap instapt op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zelfs wanneer dat instappen gebeurt in het kader van een ruimere dienstverlening, waarvan het oorspronkelijke vertrekpunt voor de klant op het grondgebied van een ander gewest is gelegen.

B.4. Teneinde het verwijzende rechtscollege een nuttig antwoord te geven en na de partijen hierover te hebben gehoord, acht het Hof het bijgevolg noodzakelijk om na te gaan of artikel 16 van de in het geding zijnde ordonnantie, in zover het de diensten regelt voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest, in strijd is met het evenredigheidsbeginsel bij de uitoefening van de bevoegdheden of met het beginsel van de economische en monetaire unie, beoogd in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en dat van toepassing is op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

B.5.1. Het voormelde artikel 16 wordt als volgt in de parlementaire voorbereiding verantwoord :

« Teneinde te vermijden dat diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, die op het grondgebied van een ander Gewest gelegen zijn en zodus totaal vrij blijven van elke toepasbare wetgeving, schade zouden kunnen berokkenen aan de belangen van enerzijds de taxidiensten en anderzijds de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevoegde diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, wordt voorzien dat enkel de exploitanten die houder zijn van een door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verleende vergunning ertoe gemachtigd zullen worden ritten uit te voeren waarvan het vertrekpunt gelegen is op het grondgebied van het Gewest.

Dit criterium verleent tegelijkertijd het Gewest de bevoegdheid wetten uit te vaardigen in deze materie alsook het beoogde resultaat in verband met de vooropgestelde bepalingen te verkrijgen » (*Parl. St.*, Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 1994-1995, nr. A-368/1, p. 20).

B.5.2. In zijn arrest nr. 56/96 van 15 oktober 1996 heeft het Hof geoordeeld :

« B.7.3. Uit de tekst van voormeld artikel 16 en de parlementaire voorbereiding ervan blijkt dat enkel een vergunning vereist is voor dienstverleningen waarvan het vertrekpunt voor de gebruiker gelegen is op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Die bepaling staat er niet aan in de weg dat ritten voor een dienstverlening met chauffeur met een vertrekpunt buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kunnen worden voortgezet op het grondgebied van dat gewest, zonder dat daartoe een vergunning is vereist. Zij houdt bijgevolg geen onevenredige aantasting van de vrije dienstverlening in.

Overigens biedt het gehanteerde criterium, namelijk het vertrekpunt van de dienstverlening, een relevant aanknopingspunt dat het mogelijk maakt de te regelen aangelegenheid uitsluitend binnen de territoriale bevoegdheidssfeer van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest te brengen.

B.7.4. Daaruit vloeit voort dat de betwiste bepalingen geen inbreuk maken op de regels vastgesteld bij artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zodat de gewestwetgever de bevoegdheden die hem bij de artikelen 2 en 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 zijn toegewezen, niet heeft geschonden ».

B.5.3. Het Hof merkt echter op dat, sinds het voormelde arrest nr. 56/96, het Waalse Gewest en het Vlaamse Gewest ter zake een eigen wetgeving hebben aangenomen waarbij de uitoefening, door een op hun grondgebied gevestigde dienstverlener, van de activiteit van het verhuren van voertuigen met chauffeur aan een vergunning is onderworpen.

Volgens het beginsel van de wederzijdse erkenning, dat inherent is aan de economische en monetaire unie tussen de deelgebieden van de Staat, wordt een persoon die diensten aanbiedt op het grondgebied van één van die deelgebieden en zich daarbij gedraagt naar de toepasselijke regels, verondersteld die activiteit vrij te kunnen uitoefenen op het grondgebied van elk ander deelgebied van de Staat, tenzij dat deelgebied aantoonde dat striktere regels moeten worden opgelegd teneinde een wettig doel te bereiken.

De wil om de dienstverleners die op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn gevestigd te beschermen tegen de concurrentie van andere marktdeelnemers, om de enige reden dat die zijn gevestigd in het Waalse Gewest of het Vlaamse Gewest, is per definitie onverenigbaar met het beginsel zelf van de economische en monetaire unie en zou niet als een wettig doel kunnen worden beschouwd.

Voor het overige blijkt niet dat de verplichting om te voldoen aan de door de Waalse of de Vlaamse decreetgever bepaalde voorwaarden niet zou toelaten de met de in het geding zijnde bepaling nagestreefde doelstellingen te bereiken.

B.6. Hieruit volgt dat de in het geding zijnde bepaling in strijd is met het beginsel van de economische en monetaire unie, in zoverre zij diensten regelt voor het verhuren van voertuigen met chauffeur die zich uitstrekken over het grondgebied van meer dan één gewest.

B.7. Het is derhalve niet meer nodig om na te gaan of artikel 92bis, § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, daar die toetsing niet kan leiden tot een ander besluit.

Wat betreft de tweede prejudiciële vraag

B.8. Met zijn tweede prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 35, § 1, derde lid, en § 2, tweede lid, van de voormelde ordonnantie van 27 april 1995 in overeenstemming is met artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Volgens de verwijzende rechter zou die bepaling andere straffen invoeren dan diegene die zijn vermeld in boek I van het Strafwetboek, zonder dat voorafgaandelijk het eensluidend advies van de Ministerraad werd ingewonnen.

B.9.1. Het voormelde artikel 35 van de in het geding zijnde ordonnantie bepaalt :

« § 1. Onverminderd de eventuele schadevergoeding worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van 500 frank tot 10 000 frank, of met één van deze straffen alleen, degene die zonder vergunning een taxidienst of een dienst voor het verhuren van voertuigen met chauffeur exploiteert.

Worden met dezelfde straffen gestraft, elke persoon die aan een voertuig, dat onderworpen wordt aan de bepalingen van deze ordonnantie en aan de uitvoeringsbesluiten ervan, het uiterlijk gegeven heeft van een taxi of huurvoertuig met chauffeur, terwijl dit voertuig geen voorwerp uitgemaakt heeft van een exploitatievergunning voor een taxidienst of een dienst voor het verhuren van voertuigen met chauffeur.

In al deze gevallen zal de rechter de inbeslagneming bevelen van het of de voertuigen waarmee de inbreuk gepleegd werd.

§ 2. Worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van 26 frank tot 10 000 frank, of met één van deze straffen alleen, onverminderd de eventuele schadevergoeding, degene die een andere inbreuk pleegt tegen deze ordonnantie, tegen de uitvoeringsbesluiten ervan of tegen de bepalingen vervat in de exploitatievergunning.

Bovendien zal de rechter beslag kunnen leggen op het of de voertuigen die toebehoren aan de veroordeelde en waarmee de overtreding gepleegd werd.

§ 3. De bepalingen van boek 1 van het Strafwetboek, inclusief hoofdstuk VII en artikel 85, zijn op deze overtredingen toepasselijk.

Evenwel mag, onverminderd artikel 56 van het Strafwetboek, de straf in geval van herhaling binnen twee jaar na de veroordeling niet minder zijn dan het dubbel van de wegens dezelfde overtreding vroeger uitgesproken straf.

§ 4. De schadevergoeding, toegekend aan de door de overtreding benadeelde persoon, is bevoorrecht op het voertuig dat diende voor het plegen van de overtreding wanneer het in eigendom toebehoort aan de overtreder, de mededader of de medeplichtige. Dit voorrecht neemt onmiddellijk rang na dit, bepaald bij artikel 20, 5°, van de wet van 16 december 1851.

De politierechtbanken nemen kennis van de overtredingen die in dit artikel worden voorzien ».

Uit de feiten van het geding blijkt dat de tweede prejudiciële vraag uitsluitend betrekking heeft op de overeenstemming van de paragrafen 1, derde lid, en 2, tweede lid, van dat artikel 35 met artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B.9.2. Artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalt :

« Het eensluidend advies van de Ministerraad is vereist voor iedere beraadslaging in de Gemeenschaps- of Gewestregering over een voorontwerp van decreet waarin een straf of een strafbaarstelling is opgenomen waarin Boek I van het Strafwetboek niet voorziet ».

Die bepaling is van toepassing op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

B.10. Artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 vereist het verkrijgen van het eensluidend advies van de Ministerraad enkel wanneer het gaat om het invoeren van straffen en strafbaarstellingen die, materieel gezien, nieuw zijn.

B.11.1. Artikel 42 van het Strafwetboek bepaalt :

« Bijzondere verbeurdverklaring wordt toegepast :

1° Op de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, en op die welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, wanneer zij eigendom van de veroordeelde zijn;

2° Op de zaken die uit het misdrijf voortkomen;

3° Op de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, op de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en op de inkomsten uit de belegde voordelen ».

Tenzij wanneer de verbeurdverklaring kan worden beschouwd als een veiligheidsmaatregel, is de ordonnantiegever, behoudens eensluitend advies van de Ministerraad, onbevoegd om de verbeurdverklaring van vervoermiddelen toe te staan zelfs wanneer die niet toebehoren aan de veroordeelde, want hij zou dan een andere verbeurdverklaring in het leven roepen dan diegene die wordt geregeld in boek I van het Strafwetboek.

B.11.2. Artikel 35, § 1, derde lid, van de in het geding zijnde ordonnantie bepaalt dat de rechter de verbeurdverklaring beveelt van het voertuig of de voertuigen waarmee de inbreuk, bedoeld in het eerste of het tweede lid van hetzelfde artikel, werd gepleegd, zonder een onderscheid te maken naargelang die voertuigen al dan niet aan de veroordeelde toebehoren. Die gestrengheid wordt in de parlementaire voorbereiding verantwoord door de wil om het plegen van overtredingen « die [de] gepaste werking van het ontwerp in gevaar brengen » doeltreffend te ontraden (*Parl. St.*, Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 1994-1995, A-368/1, p. 26).

De ordonnantiegever voert aldus een nieuwe straf in in de zin van artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Het Hof stelt vast dat het eensluitend advies van de Ministerraad in verband met die bepaling niet werd verkregen, zodat niet is voldaan aan de voorwaarde van artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1989.

B.11.3. In die mate dient de tweede prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

B.12.1. Artikel 43 van het Strafwetboek bepaalt :

« Bij misdaad of wanbedrijf wordt bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 1° en 2° altijd uitgesproken.

[...] ».

B.12.2. Artikel 35, § 2, tweede lid, van de in het geding zijnde ordonnantie bepaalt dat de rechter beslag zal kunnen leggen op voertuigen die aan de veroordeelde toebehoren en waarmee op de voormelde ordonnantie, op de uitvoeringsbesluiten ervan of op de voorwaarden van de exploitatievergunning een andere inbreuk werd gepleegd dan de inbreuken bedoeld in artikel 35, § 1, eerste en tweede lid.

De ordonnantiegever wijkt aldus af van artikel 43 van het Strafwetboek, in zoverre het de rechter in staat stelt te beoordelen of de verbeurdverklaring moet worden bevolen van het voertuig waarmee één van de wanbedrijven waarnaar dat artikel verwijst werd gepleegd.

De toekenning van een dergelijke mogelijkheid wijzigt enkel de wijze waarop de federale wetgever wilde dat een straf bedoeld in boek I van het Strafwetboek wordt opgelegd. Het feit dat in die bijzondere modaliteit wordt voorzien, staat niet gelijk met de invoering van een straf die, materieel gezien, nieuw is.

Daaruit volgt dat artikel 35, § 2, tweede lid, van de in het geding zijnde ordonnantie, in overeenstemming is met artikel 11, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B.12.3. In die mate dient de tweede prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- In zoverre het van toepassing is op elke dienstverlening door een vennootschap waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd op het grondgebied van een ander gewest, schendt artikel 16 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat van toepassing is op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen.

- Artikel 35, § 1, derde lid, van dezelfde ordonnantie schendt artikel 11, tweede lid, van de voormelde bijzondere wet van 8 augustus 1980, dat van toepassing is op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989.

- Artikel 35, § 2, tweede lid, van dezelfde ordonnantie schendt het voormelde artikel 11, tweede lid, niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 29 april 2010.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

P. Martens